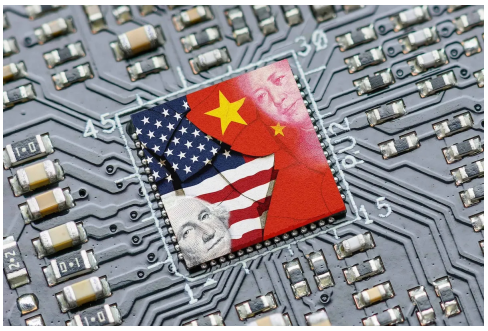
Vượt ra ngoài sự phóng đại: AI thực sự là gì — và tại sao điều đó đã tuyệt vời ngay bây giờ

Bởi Frank , 25 Tháng 4 2026

Vượt ra ngoài sự phóng đại: AI thực sự là gì — và tại sao điều đó đã tuyệt vời ngay bây giờ

Cứ vài tháng một lần, một làn sóng sợ hãi mới lại tràn qua các phương tiện truyền thông phương Tây. Trí tuệ nhân tạo tổng quát sắp biến chúng ta thành nô lệ. Trung Quốc đã thắng cuộc đua AI. Công việc của bạn sẽ biến mất vào thứ Ba tuần sau. Các thuật toán đang nói dối bạn. Những điều này tạo ra những tiêu đề giật gân. Nhưng chúng không giống với những gì trí tuệ nhân tạo thực sự là, cách nó được xây dựng, hoặc nó đang đưa chúng ta đến đâu.

Sự thật về 'AGI'

Bạn đã nghe thuật ngữ Trí tuệ nhân tạo tổng quát (AGI) — thường được định nghĩa là một AI có thể thực hiện bất kỳ nhiệm vụ trí tuệ nào mà con người có thể. Các chính trị gia kêu gọi nó. Các nhà bình luận cảnh báo rằng quốc gia nào đạt được nó trước sẽ thống trị thế giới. Nhưng điều họ không nói với bạn là: không ai đồng ý về ý nghĩa của AGI.

Hãy hỏi mười nhà nghiên cứu hàng đầu để định nghĩa, bạn sẽ nhận được mười câu trả lời khác nhau. Một số nói: hiệu suất ngang tầm con người cho tất cả các nhiệm vụ

nhận thức. Những người khác định nghĩa nó về mặt kinh tế — tự động hóa công việc có giá trị nhất của con người. Những người khác nữa nhấn mạnh đến khả năng tự cải thiện liên tục hoặc khả năng thực hiện các khám phá khoa học nguyên bản.

Như các nhà quan sát đã lưu ý trong nhiều năm, AGI dường như thường có nghĩa là "những gì hệ thống tiếp theo chưa thể làm". Giới hạn liên tục được nâng lên. Sam Altman của OpenAI gọi AGI là "một thuật ngữ không mấy hữu ích", chính xác là vì các định nghĩa khác nhau quá nhiều. Điều này quan trọng, bởi vì sợ hãi những gì không ai có thể định nghĩa không phải là một chiến lược — đó là nỗi sợ hãi cải trang thành phân tích.

> Bức tranh thực tế hơn — được chia sẻ bởi một số lượng ngày càng tăng các nhà nghiên cứu — là AI sẽ không đến như một khoảnh khắc 'vụ nổ lớn' duy nhất. Nó sẽ phát triển như điện hoặc internet: mang tính chuyển đổi thông qua sự khuếch tán, tích hợp và ứng dụng rộng rãi, không phải qua một vạch đích duy nhất.

Những gì AI làm tốt ngay bây giờ (ở thời điểm hiện tại)

Trong khi các nhà bình luận bị ám ảnh bởi những siêu trí tuệ giả định, AI thực sự đang cứu sống, giảm lãng phí, tăng tốc khoa học và mở rộng khả năng của con người ngay bây giờ. Đây là những gì đang hoạt động ngày hôm nay:

Y học: Các hệ thống AI hiện phát hiện ung thư vú trên phim chụp quang tuyến vú với độ chính xác cao hơn so với bác sĩ X-quang đơn thuần. Chúng dự đoán sự suy giảm của bệnh nhân nhiều giờ trước khi các dấu hiệu cảnh báo lâm sàng xuất hiện. Chúng đã phát hiện ra các loại kháng sinh mới thực sự có hiệu quả chống lại vi khuẩn kháng thuốc — một vấn đề khiến các nhà nghiên cứu thất vọng trong nhiều thập kỷ.

Khí hậu và Môi trường: AI tối ưu hóa hoạt động của lưới điện để tích hợp nhiều năng lượng mặt trời và gió hơn. Nó giảm tiêu thụ năng lượng trong các trung tâm dữ liệu và làm mát công nghiệp từ 20-40%. Nó theo dõi nạn phá rừng theo thời gian thực và dự đoán năng suất cây trồng để chống lãng phí thực phẩm.

Khoa học: Các mô hình AI đã dự đoán cấu trúc của hầu hết tất cả các protein đã biết

— một vấn đề mà các nhà sinh học thực nghiệm có thể mất hàng thế kỷ. Chúng tăng tốc nghiên cứu năng lượng nhiệt hạch, khoa học vật liệu và phát hiện thuốc bằng cách nén nhiều năm mô phỏng xuống còn vài giờ.

Cuộc sống hàng ngày: Dịch thuật thời gian thực cho phép bác sĩ ở Berlin nói chuyện với bệnh nhân ở vùng nông thôn Việt Nam. Các ứng dụng điều hướng giảm mức tiêu thụ nhiên liệu cho hàng triệu người lái xe. Các công cụ trợ năng cho phép người mù 'nhìn thấy' môi trường xung quanh thông qua mô tả bằng âm thanh.
Đây không phải là những lời hứa cho tương lai. Chúng là những ứng dụng hiện tại. Và chúng được hưởng lợi từ chính cách tiếp cận lặp đi lặp lại, phi AGI mà những người báo động coi là không đủ.

Câu chuyện Mỹ-Trung: ít là cuộc đua, nhiều hơn là tiếp sức

Điểm mạnh thực sự của Trung Quốc: Đầu tư lớn vào robot công nghiệp, sản xuất thông minh và hệ thống AI đô thị. Cách tiếp cận do nhà nước định hướng triển khai công nghệ trên quy mô lớn — đôi khi nhanh đến mức đáng sợ. Vai trò lãnh đạo thực sự trong các bằng sáng chế AI và một số số liệu triển khai nhất định.

Điểm mạnh thực sự của Mỹ: Năng lực nghiên cứu tiên tiến, đổi mới mô hình cơ bản (Transformers, mô hình khuếch tán, học tăng cường từ phản hồi của con người — tất cả đều bắt nguồn từ các phòng thí nghiệm của Mỹ), và một động cơ R&D khu vực tư nhân không có đối thủ trên toàn cầu. Các công ty AI hàng đầu thế giới — OpenAI, Google DeepMind, Anthropic, Meta — vẫn là của Mỹ.

Nhưng đây là điểm quan trọng mà những kẻ gieo rắc sợ hãi bỏ lỡ: đây không phải là một trò chơi có tổng bằng không.

Kiến trúc Transformer — chữ 'T' trong ChatGPT — được phát minh bởi các nhà nghiên cứu của Google. Nó hiện đang được sử dụng bởi các phòng thí nghiệm Trung Quốc, các công ty khởi nghiệp châu Âu và các nhà phát triển châu Phi. Kiến thức khoa học khuếch tán. Các phương pháp đào tạo được công bố. Các mô hình mã nguồn mở (nhiều mô hình từ các phòng thí nghiệm Mỹ) lan tỏa khắp thế giới.

Trung Quốc chưng cất các mô hình của Mỹ? Có — và các mô hình của Mỹ cũng chưng cất các mô hình của Mỹ. Mọi phòng thí nghiệm AI lớn đều sử dụng kỹ thuật chưng cất kiến thức, một kỹ thuật hợp pháp trong đó một mô hình nhỏ hơn học từ đầu ra của một mô hình lớn hơn. Đó không phải là 'ăn cắp', cũng giống như một sinh viên vật lý học từ sách giáo khoa không phải là đạo văn của Einstein. Chủ nghĩa báo động xung quanh việc chưng cất phần lớn phản ánh sự lo lắng về cạnh tranh, không phải đạo đức kỹ thuật.

Cuộc trò chuyện công bằng hơn không phải là 'ai thắng', mà đúng hơn là: cả hai quốc gia đều đạt được tiến bộ nhanh chóng, và nhân loại sẽ sử dụng các công cụ kết quả, bất kể cờ hiệu.

Điều thực sự xứng đáng với sự chú ý của chúng ta

Nếu hoảng loạn về AGI và cạnh tranh chủ nghĩa dân tộc là thái quá, chúng ta nên thảo luận điều gì?

1. **Áp dụng và tích hợp.** Khoảng cách giữa khả năng AI tiên tiến và việc sử dụng hàng ngày trong các tổ chức vẫn còn rất lớn. Hầu hết các bệnh viện, trường học và doanh nghiệp nhỏ chỉ mới bắt đầu sử dụng AI. Đó là nơi giá trị kinh tế và xã hội thực sự nằm — không phải trong việc xây dựng các mô hình lớn hơn, mà trong việc triển khai hiệu quả các mô hình hiện có.
2. **Chuyển đổi lực lượng lao động.** AI sẽ tự động hóa các nhiệm vụ, không phải công việc. Mô hình lịch sử với các công nghệ mang tính chuyển đổi là nhất quán: công việc thay đổi, vai trò dịch chuyển, các danh mục mới xuất hiện. Thách thức là quản lý quá trình chuyển đổi — đào tạo lại, mạng lưới an toàn, cải cách giáo dục — chứ không phải ngăn cản tiến bộ.
3. **Tiếp cận và cạnh tranh.** Việc phát triển AI tiên tiến rất tốn kém. Có một rủi ro thực sự là năng lực tập trung vào một vài công ty lớn. Các mô hình mã nguồn mở và đầu tư công vào cơ sở hạ tầng tính toán là những đối trọng quan trọng.
4. **Công việc an toàn thực sự.** Rủi ro AI thực sự tồn tại — chúng chỉ không phải là những rủi ro từ kịch bản Hollywood. Thành kiến thuật toán có thể gây ra tác hại thực sự trong tuyển dụng, cấp tín dụng và hoạt động của cảnh sát. Thông tin sai lệch do AI tạo ra là một thách thức thực sự đối với các nền dân chủ. Các hệ thống tự động cần các tiêu chuẩn an toàn được cân nhắc kỹ lưỡng. Đây là những vấn đề kỹ thuật, không phải khủng hoảng hiện sinh.

Một con đường phía trước bình tĩnh và hữu ích hơn

Đây là những gì bằng chứng gợi ý:

Trí tuệ nhân tạo tổng quát, dù được định nghĩa thế nào, cũng chưa ở ngay trước mắt. Hầu hết các nhà nghiên cứu đặt nó cách xa vài năm hoặc vài thập kỷ — nếu nó thực sự đến dưới dạng duy nhất mà người ta tưởng tượng.

1. Thế hệ AI hiện tại đã cực kỳ hữu ích và đang cải thiện nhanh chóng thông qua tiến bộ lặp đi lặp lại, có thể dự đoán được.
2. Cả Trung Quốc và Mỹ đều đạt được tiến bộ nhanh chóng, và cách tiếp cận của họ bổ sung cho nhau hơn là cạnh tranh trong các thuật ngữ khoa học toàn cầu.
3. Lợi ích của AI — trong y học, khoa học, khí hậu, khả năng tiếp cận, năng suất — là có thật, có thể đo lường được và đang đến ngay bây giờ.
4. Các rủi ro thực sự đòi hỏi quản trị sáng suốt, không phải hoảng loạn. Và hoảng loạn dẫn đến chính sách tồi.

Lần tới khi bạn thấy một tiêu đề cảnh báo rằng AGI sắp đến để hủy diệt nền văn minh — hoặc Trung Quốc đã thắng — hãy đặt một câu hỏi đơn giản: Chúng ta đang nói về khả năng cụ thể nào, và bằng chứng nào hỗ trợ cho mốc thời gian đó?

Khả năng cao là câu trả lời sẽ mơ hồ. Không phải vì AI bí ẩn. Đó là vì nỗi sợ bán chạy hơn sự thật.
Và sự thật thú vị hơn nhiều: chúng ta đang xây dựng những công cụ mở rộng khả năng của con người, không phải thay thế nó. Công việc đó khó khăn, hợp tác và mang tính toàn cầu. Và nó đang làm cho cuộc sống của mọi người tốt hơn ngay bây giờ.

https://youtu.be/ad79nYk2keg